VALTION TALOUDELLINEN TUTKIMUSKESKUS

Huomioita OECD:n Pilari 1:n Amount A:n veromallista

Seppo Kari
VATT
Valtiovarainvaliokunnan verojaoston kuuleminen
16. 2. 2024

Yleista OECD:n Amount A -esityksestä

- Neljännes hyvin suurten kansainvälisten konsernien jäännösvoitoista allokoitaisiin verotettavaksi markkinavaltioissa
  - Jäännösvoitto on se osa konsernin korjatusta voitosta, joka ylittää 10 % konsernin liikevaihdosta
  - Markkinavaltiolla tarkoitetaan valtiota, johon konserni myy tuottamansa tavarat ja palvelut kulutettavaksi ja käytettäväksi
- Järjestelmä koskisi konserneja joiden liikevaihto ylittää 20 mrd. euroa
  - Tietyt alat ja toiminnot vapautettuja tai erityiskohtelun piirissä (eläkerahastot, rahoituspalvelut, kaivannaistoiminta ym.)
- Valtiolle allokoitaisiin se osa voitosta, joka vastaa tästä maasta kertyneiden tuottojen osuutta kokonaistuotoista
  - Tuottojen kertymistä eri maista arvioitaisiin tulolajikohtaisesti erilaisilla indikaattoreilla

Yleistä OECD:n Amount A –esityksestä (jatkuu)

- Valtiolle allokoitaisiin se osa voitosta, joka vastaa tästä maasta kertyneiden tuottojen osuutta kokonaistuotoista
  - Tuottojen kertymistä arvioitaisiin tulolajikohtaisesti erilaisilla indikaattoreilla
- Amount A:n sisältämät voitot verotettu jo kertaalleen nykyjärjestelmän säännöillä => Pilari 1 sisältää säännöt kaksikertaisen verotuksen poistamisesta, eli miten poistaminen toteutetaan ja miten vastuu jaetaan niiden maiden kesken, jotka ovat verottaneet voiton
- Voimaantulon ehdot: 30 maata allekirjoittaa; näihin maihin tulee lisäksi sijoittua vähimmäistason ylittävä määrä järjestelmän soveltamisehdot täyttävien konsernien emoyhtiöitä
- Osallistuvien maiden tulee poistaa kansalliset digitaalisten palvelujen verot (DST)

Amount A –esityksen merkitys

- Viimeisten 100 vuoden ajan kansainvälinen yritysverotus on perustunut lähdevaltio- ja asuinvaltioperiaatteille
- Voitot on verotettu ensisijaisesti maissa, joissa yritys on fyysisesti läsnä ja toissijaisesti maissa joihin voitonjako ja rahoituskorvaukset maksetaan
- Tämä järjestelmä on tarjonnut kannusteet ja mahdollisuuden
  - matalan verotuksen maiden suosimiseen voittojen sekä aineellisen ja aineettoman omaisuuden sijoittumispaikkana, tuotot on voitu kotiuttaa verovapaina osinkoina
  - ja näistä syistä järjestelmä on kannustanut maita verokilpailuun
- Amount A:n verotusoikeuden antaminen markkinamaille on iso periaatteellinen uudistus

Amoun A –esityksen merkitys

- Tutkijoille idea ei ole uusi
  - ALV perustuu samalle periaatteelle
  - Useita ehdotuksia kv. yritysverotuksen uudistamiseksi
  - Tutkijat puhuvat kohdevaltioverotuksesta (destination based taxation)

VATT:n lausunnon näkökulmat

- Amount A -esityksessä on monia kiinnostavia ja hyödyllisiä piirteitä, mutta sen toteutustapa on ongelmallinen
- Kohdemaaverotus saattaa parantaa järjestelmän tehokkuutta ja toki myös verotusoikeuden oikeudenmukaista allokaatiota
  - Toisaalta Amount A rajautuu koskemaan vain kaikkein suurimpien konsernien ylivoittoja => esitys ei ratkaisevasti muuta (paranna) kv. yritysveortuksen rakenneta
  - Esitys fokusoituu mahdollisesti tarpeettoman paljon digitaalisen liiketoiminnan kysymyksiin, mikä johtaa monimutkaisiin säännöksiin.
  - Amount A:n uutta verotustasoa markkinamaissa ei ole sovitettu saumattomasti nykyjärjestelmään; se synnyttää päällekkäisyyttä

VATT:n lausunnon näkökulmat

- Amount A –veromallissa on piirteitä ns. puhtaan voiton verotuksesta, jonka veropohja on voitto tuotannontekijöiden vaihtoehtoiskustannuksen vähentämisen jälkeen (excess profit tax, EPT)
  - EPT-mallit ovat neutraaleja suljetun talouden ympäristössä ja kohdemaaperusteinen EPT täyttää neutraalisuusvaatimukset kansainvälisessä ympäristössä
  - Amount A:n veromalli poikkeaa EPT:stä; yhteistä kuitenkin verotuksen kohdistuminen korkean tuottotason voittoihin; tähän liittyy etuja, sillä kaikkein kannattavimmat, usein uuden teknologian yritykset, ovat olleet aktiivisia verosuunnittelussa => fokus jäännösverossa on perusteltu
  - Ns. RPAI –veromalli muistuttaa Amount A –verotusta
    - RPAI:ssä voitot jaetaan tarkkarajaisesti rutiinivoittoon, joka verotetaan nykyjärjestelmän mukaisesti, ja jäännösvoittoon, joka allokoidaan markkinamaissa verotettavaksi => jäännösvoitto verotetaan vain kertaalleen => ei tarvetta kaksinkertaisen verotuksen poistamiselle => yksinkertaistaa säännöksiä tuntuvasti verrattuna Amount A -sääntöihin

VATT:n lausunnon näkökulmat

- OECD ja EU ovat samanaikaisesti toteuttamassa useita uudistuksia. Pilari 1:n Amount A:n asettuminen toimivaksi osaksi tätä uudistuskokonaisuutta, ja myös nykyjärjestelmää, on monella tavalla epäselvää eikä VM:n selvitys avaa tätä kysymystä.
- Ongelma korostuu koska useiden esitysten tavoitteena on voittojen siirtelyn rajoittaminen. Amount A on yksi keino muiden joukossa tähtäämässä samaan lopputulokseen.
- Vaihtoehtoinen linja olisi voinut olla valita paras instrumentti ja rakentaa uudistus sen varaan. Nyt valittu tie johtaa päällekkäisten instrumenttien käyttöön ja yritysverotuksen merkittävään monimutkaistumiseen.
- Taustalla on epäilemättä konsensushakuinen eteneminen mahdollisimman laajan tuen löytämiseksi. Onko tässä menty liian pitkälle?

Lopuksi

- Pilari 1 Amount A -esitys on kiinnostava ja potentiaalisesti hyödyllinen avaus, joka muuttaa toteutuessaan kansainvälisen verotuksen rakenteita
- Esitys on kuitenkin rajattu koskemaan pientä joukkoa suuria konserneja
- Veromallin 2 piirrettä monimutkaistavat sen säännöksiä
  - Keskittyminen varsin paljon digitaalisen liiketoiminnan huomioon ottamiseen
  - Amount A:n uuden verotuksen päällekkäisyys nykyjärjestelmän kanssa ja tästä aiheutuva tarve kaksinkertaisen verotuksen poistamiseen
  - Verotutkimuksen RPAI-malli poikkeaa ja on selvästi yksinkertaisempi;
- Amount A:n rooli osana kv.verotuksen kokonaisuutta on epäselvä
- DST-verojen poistaminen perusteltua